

Vlaanderen
is landbouw & visserij

IPM richtlijnen Checklist 2023

DEPARTEMENT
LANDBOUW & VISSERIJ

WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUW

IPM RICHTLIJNEN

CHECKLIST 2023

10.03.2023

INHOUD

1	Checklist IPM akkerbouw, ruwvoedergewassen, groenten in openlucht, glasgroenten en fruitteelt	4
1.1	Bijlage 1: Maatregelen ter bevordering van nuttige organismen, biodiversiteit en ecologische structuren	12
1.2	Bijlage 2: Maatregelen ter voorkoming van bodemerose	13
1.2.1	Beschrijving van de pakketten	14
1.3	Bijlage 3: Hygiënemaatregelen ter voorkoming van de verspreiding van schadelijke organismen	16
1.4	bijlage 4 : Maatregelen om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verduurzamen	17
1.5	bijlage 5 : Monitoren van ziekten en plagen	21
1.6	BIJLAGE 6 :Keuze van de bestrijdingsmethoden	21
2	checklist ipm sierteelt.....	22
3	lijst driftreducerende doppen voor NEERWAARTSE BESPUITINGEN (bijvoorbeeld veldspuiten) ...	32
4	Lijst driftreducerende doppen voor niet-neerwaartse bespuitingen (bijvoorbeeld boomgaardspuiten)	37

1 CHECKLIST IPM AKKERBOUW, RUWVOEDERGEWASSEN, GROENTEN IN OPENLUCHT, GLASGROENTEN EN FRUITTEELT

1 (=A): major 100 % conform

2 (=B): minor: 70 % conform

3 (=C): aanbeveling

nvt = niet van toepassing

		Akker- bouw	Ruwvoeder, uitz. maïs, voeder- bieten	Groenten openlucht	Glas- groenten	Fruit
1. Preventie van schadelijke organismen						
1.1	Biodiversiteit en ecologische structuren:					
1.1.1	Biodiversiteit en ecologische structuren: min. 2 maatregelen uit bijlage 1 toepassen.	2	2	2	2	2
1.2	Rassen en variëteiten					
1.2.1	De teler moet voor de teelten op zijn bedrijf over informatie beschikken van de eigenschappen van de geteelde rassen en variëteiten. Op basis van deze informatie worden de rassen gekozen i.f.v. gezondheidsstatus, resistentie of tolerantie tegen belangrijke ziekten en plagen en in functie van de vraag van de afnemer.	1	nvt	2	2	2
1.2.2	De akkerbouwer beschikt tenminste over de volgende lijsten .	1	nvt	nvt	nvt	nvt
1.2.3	Voor granen, vlas en koolzaad: lijsten opgesteld door LCG	1	nvt	nvt	nvt	nvt
1.2.4	Voor maïs: lijsten opgesteld door LCV	1	nvt	nvt	nvt	nvt
1.2.5	Voor suikerbieten en cichorei: lijsten opgesteld door KBIVB	1	nvt	nvt	nvt	nvt
1.2.6	Voor aardappelen: lijsten opgesteld door PCA, Inagro	1	nvt	nvt	nvt	nvt
1.2.7	Doe een visuele controle op het ziekte- en plaagvrij zijn van het aangeleverde plantenmateriaal.	2	nvt	2	2	2
1.2.8	Gebruik gezond plantenmateriaal, zaaigoed of gecertificeerd uitgangsmateriaal.	1	1	1	1	1
1.2.9	Aanplanten van bestuivers volgens variëteit en teelttechniek.	nvt	nvt	nvt	nvt	2

		Akker- bouw	Ruwvoe- der, uitz. mais, voeder- bieten	Groenten open- lucht	Glasgroen -ten	Fruit
1.3	Vruchtafwisseling					
1.3.1	Vruchtafwisseling geldt voor vollegrondsteelten in open lucht met minimum van 1/2 teelten of jaren.	2	nvt	2	nvt	2
1.3.2	Voor suikerbieten, wortelen, slasoorten en andijvie die vanaf 2019 uitgezaaid zijn met zaden behandeld met neonicotinoiden clothianidin (Poncho 600 FS, Poncho beta), thiamethoxam (Cruiser, Cruiser 600FS) en imidacloprid (Gaucho 70 WS) gelden volgende beperkingen in de teeltrotatie: <ul style="list-style-type: none"> Gedurende twee jaar na de uitzaai mogen geen bijenattractieve bloeiende gewassen uitgezaaid/geplant worden. Bloeiende groenbedekkers kunnen op voorwaarde dat de bloei voorkomen wordt door mechanische behandeling Gedurende de daaropvolgende drie jaar kunnen minder bijenattractieve gewassen uitgezaaid/geplant worden zoals aardappelen, maïs, vezelvlas.... In geval van cultuurcontract: <ul style="list-style-type: none"> VERPACHTER voegt een ondertekende verklaring per perceel toe aan het cultuurcontract met de vermelding of het zaaizaad van de suikerbieten, slasoorten, andijvie of wortelen al dan niet behandeld werden met werkzame stoffen clothianidin en/of thiamethoxam en/of imidacloprid. PACHTER voegt een ondertekende verklaring toe aan het cultuurcontract, per perceel met een vermelding of het zaaizaad van de suikerbieten, slasoorten, andijvie of wortelen al dan niet behandeld zullen worden met werkzame stoffen clothianidin en/of thiamethoxam en/of imidacloprid. 	1	1	1	nvt	1
1.3.3	Biet: rotatie van minimaal 1/3 respecteren.	2	nvt	nvt	nvt	nvt
1.3.4	Aardappelen: rotatie van minimaal 1/3 respecteren (uitgezonderd voor de teelt onder niet verplaatsbare serres).	1	nvt	nvt	nvt	nvt

1.3.5	Pootgoed van aardappelen: rotatie van 1/4 respecteren.	1	nvt	nvt	nvt	nvt
1.3.6	Granen: maximaal 2/3 graan telen.	2	nvt	nvt	nvt	nvt
1.3.7	Vlas: rotatie van minimaal 1/6 respecteren.	2	nvt	nvt	nvt	nvt
1.3.8	Mais: in geval van aanwezigheid van maiswortelboorder: <u>Jaar van vaststelling:</u> bestrijding in geval van overschrijding schadedrempel (1 kever/50 planten); <u>Jaar na vaststelling:</u> 1) verplicht ploegen; 2) geen maïs telen op het betreffende perceel, ofwel maïs telen mits gebruik van een erkend bodeminsecticide voor teopassing tegen maïswortelboorder en monitoringvallen uit te hangen volgens de richtlijnen van het Departement Landbouw en Visserij	1	nvt	nvt	nvt	nvt
1.3.9	Wortelen,pastinaak, knolselder, witloofwortelen, bonen, uien: rotatie van minimaal 1/3 respecteren.	nvt	nvt	2	nvt	nvt
1.3.10	Erwten rotatie van minimaal 1/6 respecteren.	nvt	nvt	2	nvt	nvt
1.3.11	Schorseneren: rotatie van minimaal 1/4 respecteren	nvt	nvt	2	nvt	nvt
1.3.12	Aardbeien: rotatie van 1/3 respecteren.	nvt	nvt	nvt	nvt	2
1.3.13 a en b = onder voorbehoud definitieve goedkeuring GLB door de Vlaamse regering						
1.3.13a	Op bedrijfsniveau wordt op 1/3 van het bouwlandareaal gewasrotatie toegepast door : een andere hoofdteelt te telen dan het voorgaande jaar, OF na de hoofdteelt van het voorgaande jaar een nateelt aan te houden die minstens 12 weken op het perceel aanwezig is en die tot een andere gewassoort behoort dan de hoofdteelt van het betrokken jaar.	1 (2024)	1 (2024)	1 (2024)	nvt	1 (2024)
1.3.13b	Op perceelsniveau wordt nooit 4 jaar na elkaar dezelfde hoofdteelt aangehouden. Uitgezonderd: <ul style="list-style-type: none"> • hoofdteelten die behoren tot de meerjarige gewassen, grassen en andere kruidachtige voedergewassen, en braakliggend land • percelen met permanent beschutte teelten • teelten op groeimedium (incl. tray-en containervelden) zonder direct contact met bodem • percelen met vaste irrigatie voor knolbegonia 	1 (2025)	1 (2025)	1 (2025)	nvt	1 (2025)

	<ul style="list-style-type: none"> percelen met klei- en leembodem besmet met knolcyperus: maïs na maïs is toegelaten tot wanneer perceel vrij is van knolcyperus 					
	Niet van toepassing op bedrijfs- en perceelsniveau op landbouwbedrijven waar:					
	a) meer <u>dan 75% van het bouwland</u> wordt gebruikt voor: de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, OF de teelt van vlinderbloemige gewassen, OF ligt braak, OF een combinatie daarvan; OF					
	b) meer <u>dan 75% van het subsidiabele landbouwareaal</u> wordt gebruikt voor: blijvend grasland en de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, OF de teelt van gewassen die onder water staan gedurende een aanzienlijk deel van het jaar of een aanzienlijk deel van de gewascyclus, OF een combinatie daarvan					
13.14	Grondontsmetting is enkel mogelijk als dit uit een gewas- of grondanalyse blijkt. Deze kan uitgevoerd worden conform de erkenning van de gewasbeschermingsmiddelen. Indien mogelijk/haalbaar moet de voorkeur gegeven worden aan een niet-chemische bodem ontmetting.	2	2	2	2	2
14	Bemesting					
14.1	Bemesting baseren op een bodem-, voedingswater- of gewasanalyse of standaard analyse van de bouwvoor minstens om 4-5 jaar.	2	2	2	1	2
15.	Bodemerodie					
15.1	Bodemerodie voorkomen volgens de maatregelen opgenomen in bijlage 2 is aanbevolen voor medium (oranje) erosiegevoelige percelen.	3	3	3	nvt	3
15.2	Bodemerodie voorkomen volgens de maatregelen opgenomen in bijlage 2 voor zeer hoog (paars) en hoog (rood) erosiegevoelige percelen.	1	1	1	nvt	1
16	Irrigatie					
16.1	Voor irrigatie wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van hemelwater. Andere waterbronnen zijn: beekwater, water van open put, boorputwater, leidingwater, regenwater of water van erkende procedés.	1	1	1	1	1
16.2	Bij irrigatie wordt rekening gehouden met de behoeften van de plant en overtollig gebruik van water wordt vermeden om uitspoeling van	2	2	2	2	2

	aanzuig-of toevoerslang die mee op de spuitmachine vervoerd wordt.					
3.3.10	Morsen vermijden en het toestel niet vullen op verharde oppervlakten, waar geen opvang voorzien is en dit om puntvervuiling te vermijden.	2	2	2	2	2
3.3.11	Toestel volledig reinigen op het veld of op een verharde oppervlakte die voorzien is van de nodige opvang en deze verwerken op een aangepaste wijze (biofilter, fyto-bak, fysio-chemische verwerking).	1	1	1	1	1
3.3.12	Bereken bij de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen de benodigde spuitvloeistof en hoeveelheid product om resten te voorkomen.	1	1	1	1	1
3.3.13	De lege verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen (incl. zegels) worden op een droge, veilige plaats bewaard tot aan de ophaling van "AgriRecover" (zie www.agrirecover.eu). Bij de toepassing van vloeibare middelen worden de zorgvuldig geledigde verpakkingen voldoende met water gespoeld. De lege verpakkingen worden gedroogd in een recipiënt. Indien er nog lekvloeistof aanwezig is, wordt deze op een correcte wijze verwerkt."	1	1	1	1	1
3.3.14	Bij bespuitingen in open lucht moet er een driftreductie van minimum 75% worden gerealiseerd.	1	1	1	nvt	1
3.3.14	Bij bespuitingen in open lucht moet er een driftreductie van minimum 90% worden gerealiseerd. Waarbij minimaal 75% driftreductie wordt gerealiseerd op het spuittoestel zelf. Een akkerbouwer kan dan bv. kiezen voor effectief 90% driftreducerende doppen, terwijl een fruitteler bv. 75% driftreducerende techniek op spuitmachine combineert met hagelnet/haag...	1 (2026)	1 (2026)	1 (2026)	nvt	1 (2026)
3.3.15	Gebruik van een kantdop op spuitbomen gebruikt voor neerwaarts gerichte bespuitingen langs oppervlaktewater en verhardingen.	2	2	2	2	2
3.3.16	De spuitboomhoogte bij openluchtteelten waarbij neerwaarts gericht gespoten wordt, bedraagt 0,5 meter boven het gewas bij spuitbomen met een dopafstand van 50 cm. Bij spuitbomen met 25 cm dopafstand, bedraagt deze 30 cm boven het gewas. Bij toepassingen bij openluchtteelten waarbij niet neerwaarts gericht gespoten wordt, dient de afstelling van de spuitapparatuur (bv. doppenkeuze, aantal doppen, spuitrichting dophouders, spuitdruk, luchtondersteuning,...) maximaal aangepast aan de actuele gewasontwikkeling.	2	2	2	nvt	2

////////////////////////////////////

3.3.17	* 3.3.17 onder voorbehoud definitieve goedkeuring GLB door Vlaamse regering Op de landbouwpercelen (incl. tray-en containervelden) langs waterlopen die zijn opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) wordt de drie meter pesticidevrije strook gerespecteerd (aangeduid met blauwe lijnen op de verzamelaanvraag)."	1	1	1	nvt	1
3.3.18	Respecteer een fyto-vrije bufferzone van 1 m voor veldspuiten en van 3 m voor boomgaardspuiten t.o.v. alle andere oppervlaktewaterlichamen en verhardingen die naar oppervlaktewaterlichamen kunnen aflopen.	1	1	1	nvt	1
3.3.19	Teeltvrije zone van 1 meter langs waterlopen die met een blauwe of paarse lijn aangeduid staan op de verzamelaanvraag	1	1	1	nvt	1
3.3.20	Spuitresten verdunnen en terug op het veld brengen	2	2	2	2	2
3.3.21	De Fyteauscan wordt ingevuld voor het bedrijf. zie: www.fyteauscan.be	2	2	2	2	2
3.4	Resistentiebeheersing					
3.4.1	Dosissen respecteren volgens het etiket van de gewasbeschermingsmiddelen	1	1	1	1	1
3.4.2	Afwisselen en/of mengen van producten met verschillende werkingsmechanismen	2	3	2	2	2
3.4.3	In geval van risico op resistentie niet-chemische of biologische middelen en methoden inpassen	3	3	3	2	2
4. Registratie						
4.1	Registratie van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen conform vereisten van het FAVV	1	1	1	1	1
	Noteer op het registratieformulier op basis van welke monitoringsmethode overgegaan is tot interventie	3	3	3	3	3
4.2	Registreer de niet chemische gewasbescherming	3	3	3	3	3
4.3	Registreer het resultaat van de bestrijding	3	3	3	3	3

1.1 BIJLAGE 1: MAATREGELEN TER BEVORDERING VAN NUTTIGE ORGANISMEN, BIODIVERSITEIT EN ECOLOGISCHE STRUCTUREN

Minimum 2 van deze maatregelen moeten op het bedrijf toegepast worden

Op een geschikte manier plaatsen en/of in stand houden van nestkasten en/of zitstangen voor vogels (mezen, roofvogels, enz.)
Op een geschikte manier plaatsen van kunstmatige schuil- en nestplaatsen voor wilde solitaire bijen (Osmia, Andrena,...) en/of voor de overwintering van nuttige insecten (gaasvliegen, lieveheersbeestjes, enz.)

Plaatsen en/of in stand houden van natuurlijke schuil- en nestplaatsen voor de overwintering van nuttige organismen (hagen, struiken, bosjes, bomen, rietkragen enz.)
Plaatsen en/of in stand houden van gemengde hagen (sleedoorn, vlierbes, klimop, wilg, sporkehout, enz.) rond de teelt/het perceel als toevluchtsoord voor nuttige insecten
Aanleggen of in stand houden van een bloemenstrook of een wilde vegetatiestrook met een breedte van minimum 1 m
In stand houden van een compenserende ecologische oppervlakte die ten minste 2 % van het bedrijf bedekt. Deze oppervlakte mag geen enkele meststofgift of gewasbeschermingsmiddel ontvangen
Het volledig mechanisch onkruid vrijhouden van niet beteelde stroken
Het inzaaien of planten van bodembedekkers of groenbedekkers
Weidevogelbeheer door bescherming van vogelnesten en/of aanleg van vluchtstroken
Akkervogelbeheer zoals aanleggen van gemengde grasstroken, leeuwerikvlakjes, faunaranden, winterstoppel of graanranden
Aanleg van grasbufferstroken
Bevorderen van natuurlijke vijanden onder bescherming door bv. bankerplanten, laten liggen van niet-zieke afgeplukte bladeren, klimatisatie

1.2 BIJLAGE 2: MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN BODEMEROSIE

éénjarige teelten

Teeltcategorie	Paarse percelen		Rode percelen	
Teelten die jaarrond de bodem bedekken	Verbod op het omzetten van blijvend grasland naar akkerland met uitzondering van grasland aangelegd in uitvoering van BO of Erosiebesluit van de Vlaamse regering			
Teelten ingezaaid vóór 1 januari, vb wintertarwe, wintergerst, koolzaad, ...	Basispakket EN Keuzepakket bufferstroken Of	 Basispakket	Basispakket of Keuzepakket bufferstroken of	 Keuzepakket structurele erosiebestrijding

1.2.1.1 **PAARS perceel**

KEUZEPAKKET BUFFERSTROOK (*): minstens 1 van volgende maatregelen uitvoeren

- Grasbufferstrook van minstens 9 m breed bij perceel met uniforme helling ism bedrijfsplanner erosiecoördinator
- Grasgang van minstens 12 m breed bij perceel met sonk/droge vallei ism bedrijfsplanner of erosiecoördinator
- Graszone bij perceel met complexe topografie, ism erosiespecialist ism bedrijfsplanner of erosiecoördinator
- Dam uit plantaardige materialen, eventueel in combinatie met een grasbufferstrook bij een perceel met complexe topografie ism bedrijfsplanner of erosiecoördinator.

(*) : indien BO erosie, dan vervalt de vergoeding voor het gedeelte erosie

KEUZEPAKKET TEELTTECHNISCHE MAATREGELLEN: minstens 1 van volgende maatregelen uitvoeren

- Niet kerende bodembewerking voor inzaai teelt
- Directe inzaai
- Strip till bij inzaai teelt
- Dremfels verplicht bij niet-biologische aardappelen. Bij biologische aardappelteelt is schoffelen en wieden toegelaten als alternatief voor dremfels
- Dremfeltjes, of diepe tandbewerking bij andere ruggenteelten

1.2.1.2 **ROOD perceel**

KEUZEPAKKET BUFFERSTROOK (*): minstens 1 van de volgende maatregelen uitvoeren:

- Grasbufferstrook van minstens 9 m breed bij perceel met uniforme helling
- Grasgang van minstens 12 m breed bij perceel met sonk/droge vallei
- Graszone bij perceel met complexe topografie, ism bedrijfsplanner of erosiespecialist
- Dam uit plantaardige materialen, eventueel in combinatie met een grasbufferstrook bij een perceel met complexe topografie ism bedrijfsplanner of erosiecoördinator.

(*) : indien BO erosie, dan vervalt de vergoeding voor het gedeelte erosie

KEUZEPAKKET TEELTTECHNISCHE MAATREGELLEN: minstens 1 van volgende maatregelen uitvoeren

- Niet kerende bodembewerking voor inzaai teelt
- Directe inzaai
- Strip till bij inzaai teelt
- Dremfels verplicht bij niet-biologische aardappelen. Bij biologische aardappelteelt is schoffelen en wieden toegelaten als alternatief voor dremfels
- Dremfeltjes of diepe tandbewerking bij andere ruggenteelten

//

Optimale klimaatsturing (o.a. luchten (relatieve vochtigheid onder controle houden), beregenen (irrigatie – druppelen), verwarmen (bv. planten droogstoken))
Insectengaas in verluchttingsramen
Plaatsen van linten, flappen aan ingangseuropen (voorkomen insecten), sluis UV vanglampen

1.4 BIJLAGE 4 : MAATREGELEN OM HET GEBRUIK VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN TE VERDUURZAMEN

Minstens 1 maatregel toepassen

	akkerbouw	ruwvoeder, uitz. maïs, voederbieten	groenten	glas-groenten	fruit
Pleksgewijze behandeling	x	x	x	x	x
Geen gebruik van insecticiden of herbiciden	x	x	x	x	x
Rijenbehandeling	x		x	x	x
Precisielandbouw	x	x	x		x
Goede drainage ter voorkoming van (wortel)ziekten	x		x	x	x
Aanleg van vals zaaibed	x		x		
Inzaaien van groenbedekkers tegen ziekten en plagen en aaltjes	x		x		x
Aanpassen plantafstand/zaaiafstand	x		x	x	x
Zaaizaadbehandeling*/dummy pil/phytodrip	x		x	x	
Doorzaaien		x			
Weideslepen		x			
Bloten van grasland		x			
Zaaibedbehandeling/plantbakbehandeling			x	x	
Afdekking met insectengaas of plaatsen van insectengaas in verluchttingsramen				x	
Optimale klimaatsturing (o.a. luchten: relatieve vochtigheid onder controle houden), beregenen (irrigatie-druppel), verwarmen				x	
Teeltbescherming door afdekking (voorbeelden: regenkap, hagelnetten, vliesdoek, ...)			x		x
Aangepast snoeien (eventueel wortelsnoeien) om een evenwichtige groei te stimuleren					x

////////////////////////////////////

Beperken van de zwarte strook tot maximum 75 cm van de fruitbomen (fruit)					X
Aangepaste dunning bij een mogelijk te grote fruitproductie					X
Plantsysteem kiezen in functie van groeikracht					X
Plantsysteem kiezen bij fruitbomen en -struiken loodrecht op overheersende windrichting					X

* Voor suikerbieten, wortelen, sla, andijvie uitgezaaid met zaden behandeld met neonicotinoiden clothianidin (Poncho 600 FS, Poncho beta, Cofeno) en thiamethoxam (Cruiser, Cruiser 600FS) en imidacloprid (Gaucha 70 WS) gelden volgende beperkingen in de teeltrotatie:

- Gedurende twee jaar na de uitzaai mogen geen bijenattractieve bloeiende gewassen uitgezaaid/geplant worden. Bloeiende groenbedekkers kunnen op voorwaarde dat de bloei voorkomen wordt door mechanische behandeling
- Gedurende de daaropvolgende drie jaar kunnen minder bijenattractieve gewassen uitgezaaid/geplant worden zoals aardappelen, maïs,....

In geval van cultuurcontract:

VERPACHTER voegt een ondertekende verklaring per perceel toe aan het cultuurcontract met de vermelding of het zaaizaad van de suikerbieten, sla, andijvie of wortelen al dan niet behandeld werden met werkzame stoffen clothionidin en/of thiamethoxam toe aan het cultuurcontract

PACHTER voegt een ondertekende verklaring toe aan het cultuurcontract, per perceel met een vermelding of het zaaizaad van de suikerbieten, sla, andijvie of wortelen al dan niet behandeld zullen worden met werkzame stoffen clothianidin en/of thiamethoxam en/of imidacloprid..

Niet bloeiende of bijenattractieve teelten die kunnen ingezaaid/geplant worden in de twee jaar volgend op een teelt met zaaizaad behandeld met thiamethoxam en/of clothianidin.

Chinese kool, paksoi en komatsuna
Engels raaigras
Italiaans raaigras
Andijvie,radicchio rosso, suikerbrood
Asperge openlucht
Asperge productieveld
Asperge productieveld openlucht
Babyleaf geoogst tot het stadium 8 bladeren
Bieslook consumptie bladeren en/of stengels

Bieten
Bloemkool (witte en groene)
Boerenkool (krulkool, palmboerenkool)
Bosuïen (lente-ûi)
Broccoli
Cichorei
Citroenmelisse (consumptie bladeren en/of stengel)
Dille (consumptie bladeren en/of stengel)
Dragon (consumptie bladeren en/of stengel)
Gazons en grasvelden (behalve golfterreinen)
Gerst
Golfterreinen
Grasland-weiland
Grasteelt
Graszaadteelt
Haver
Haver (zaadproductie)
Kervel (consumptie bladeren en/of stengels)
Knoflook
Knolselder
Knolvenkel
Koolraap
Koolrabi
Mergkool en voederkool
Mierikswortel
Miscantus
Pastinaak
Peterselie (consumptie bladeren en/of stengels)
Prei
Prei (zaaibed)
Raap (stoppelraap,meiraap)
Radijs
Rammenas en rettich
Rode biet
Rogge
Roomse kervel (consumptie bladeren en/stengels)
Rozemarijn (consumptie bladeren en/of stengels)
Rucola

Minder bijenattractieve teelten die kunnen ingezaaid worden vanaf het derde jaar volgend op een teelt met zaaizaad behandeld met thiamethoxam en/ of clothianidin:
Aardappelen
Aardappelpootgoed
Engelwortel
Maïs
Suikermaïs
Vezelvlas

1.5 BIJLAGE 5 : MONITOREN VAN ZIEKTEN EN PLAGEN

Minstens 1 maatregel toepassen

- Intensieve, systematische monitoring in het gewas door o.a. (wekelijkse) visuele waarnemingen (dmv. o.a. vangplaten, feromoonvallen, indicatorplanten, tellingen,...)+ notities
- Gebruiken van klimatologische waarnemingen die de infectiedruk kunnen bepalen
- Gebruiken van de waarschuwingsberichten komende van de erkende waarnemings- en waarschuwingdiensten : - aardappelteelt: PCA, Inagro - granen: LCG - mais: LCV - suikerbieten-cichorei: KBIVB - groenten: PCH, PSKW, PCG, Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant Inagro - fruitteelt: pcfruit, PCH, Inagro - kolen (bloemkool, broccoli, sluitkolen en spruitkool) en prei: PCG, Inagro, PSKW - witloof: Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant, Inagro - andere : mits goedkeuring door Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, Dienst Landbouwbeleid en sectoradvies
- Individuele begeleiding en perceelsoopvolging door een erkende adviseur of voorlichter + verslaggeving
- Determinatie of analyse van staal met ziekte of plaag

1.6 BIJLAGE 6 : KEUZE VAN DE BESTRIJDINGSMETHODEN

Minstens 1 maatregel toepassen

Biologische bestrijding door gebruik te maken van natuurlijke vijanden.
Gebruik van erkende biologische en natuurlijke preparaten tegen ziekten en plagen (bv. Trichoderma tegen schimmels, Bacillus tegen rupsen)
Gebruik van fysische methoden (bv. wegvangen door vallen en lijmbanden (mass trapping, langzame zandfilter voor wegvangen schimmels, UV-behandeling, stomen, insectengaas)
Verwarringstechniek
Mechanische onkruidbestrijding

11.2.b	<p>Op perceelsniveau wordt nooit 4 jaar na elkaar dezelfde hoofdteelt aangehouden. Uitgezonderd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoofdteelten die behoren tot de meerjarige gewassen, grassen en andere kruidachtige voedergewassen, en braakliggend land • percelen met permanent beschutte teelten • teelten op groeimedium (incl. tray- en containervelden) zonder direct contact met bodem • percelen met vaste irrigatie voor knolbegonia • percelen met klei- en leembodem besmet met knolcyperus: maïs na maïs is toegelaten tot wanneer perceel vrij is van knolcyperus. 	nvt	nvt	1 (2025)	nvt
<p>Niet van toepassing op bedrijfs- en perceels-niveau op landbouwbedrijven waar :</p>					
<p>meer dan 75% van het bouwland wordt gebruikt voor:</p>					
<ul style="list-style-type: none"> • de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, OF • de teelt van vlinderbloemige gewassen, OF • ligt braak, OF • een combinatie daarvan 					
<p>meer dan 75% van het subsidiabele landbouwareaal wordt gebruikt voor:</p>					
<ul style="list-style-type: none"> • blijvend grasland en de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, OF • de teelt van gewassen die onder water staan gedurende een aanzienlijk deel van het jaar of een aanzienlijk deel van de gewascyclus, OF • een combinatie daarvan 					
<p>1.2 gebruik van adequate teeltechnieken (bijvoorbeeld valszaaibedtechniek, zaaitijd en -dichtheid, onderzaaien, conserverende bodembewerking, snoeien en direct inzaaien)</p>					
1.2.1	Inzaaien van groenbedekkers tegen ziekten en plagen (bv. Tagetes, japane haver, ...)	nvt	nvt	2	nvt
1.2.2	Biodiversiteit en ecologische structuren: minimum 2 maatregelen uit bijlage 1	nvt	nvt	2	2

////////////////////////////////////

3 LIJST DRIFTREDUCERENDE DOPPEN VOOR NEERWAARTSE BESPUITINGEN (BIJVOORBEELD VELDSPUITEN)

Merk	Type	Dopmaat	Standaard spuittoestel	Luchton- der- steuning	Driftreductie (%)		
					Afgeschermd spuitboom	Rijen- of beddenspuit	Overkapte rijen- of beddenspuit
Agrifac	D3-21	HTA D3-21 TK-SS-7,5	75	90	90	90	90
	D3-21	HTA D3-21 TK-SS-5	90	90	90	90	90
Agrotop	Turbodrop TD	ISO 015 en groter	50	90	75	90	90
	Turbodrop TD XL	ISO 02-03	50	90	75	90	90
		ISO 04 en groter	90	90	90	90	90
	TD Hispeed	ISO 02 en groter	75	90	90	90	90
	Airmix	ISO 02 - 03	50	90	75	90	90
		ISO 04 en groter	75	90	90	90	90
AirJet en Airtec	Airjet en Airtec	alle	75	90	90	90	90
Albuz	AVI	ISO 015-05	75	90	90	90	90
		ISO 06 en groter	90	90	90	90	90
	AVI twin	ISO 02-025	50	90	75	90	90
		ISO 03 en groter	75	90	90	90	90
	AVE	geel-oranje-rood	50	90	75	90	90
		groen-turquoise	75	90	90	90	90
		blauw-grijs-zwart-ivoor-wit	90	90	90	90	90
	CVI	ISO 02 en groter	50	90	75	90	90
	CVI twin	ISO 03*	50	90	75	90	90
		ISO 04 en groter*	75	90	90	90	90
ADI	ISO 03 en groter	50	90	75	90	90	

	IDK	ISO 02 -05	50	90	75	90	90	
		ISO 06 en groter	75	90	90	90	90	
	IDN	ISO 025 en groter	75	90	90	90	90	
	IDKN	ISO 03 en groter	50	90	75	90	90	
	IDKT	ISO 02 en groter	50	90	75	90	90	
	IDTA	ISO 025 en groter	50	90	75	90	90	
	AD	ISO 03 en groter	50	90	75	90	90	
	LU	ISO 05 en groter	50	90	75	90	90	
	PRE 130	ISO 05 en groter	90	90	90	90	90	
	ES 80°	ISO 02-04	nvt	nvt	90	90	90	
Nozal	ADX	ISO 03 en groter	50	90	75	90	90	
	RRX/ ARX	ISO 015-03	50	90	75	90	90	
		ISO 04-05	75	90	90	90	90	
		ISO 06 en groter	90	90	90	90	90	
Syngenta	Turf Nozzle	ISO 08	90	90	90	90	90	
Teejet	AI	ISO 015-03	50	90	75	90	90	
		ISO 04-05	75	90	90	90	90	
		ISO 06 en groter	90	90	90	90	90	
	AIC	ISO 025 en groter	75	90	90	90	90	
	AI 3070	ISO 04 en groter	75	90	90	90	90	
	AIXR	ISO 05 en groter *	50	90	75	90	90	
	AITTJ60	ISO 03 en groter *	50	90	75	90	90	
	TT	ISO 03 en groter	50	90	75	90	90	
	TTI	ISO 02-03	50	90	75	90	90	
			ISO 04-05	75	90	90	90	90
			ISO 06 en groter	90	90	90	90	90
	TTI60	ISO 02-025	75	90	90	90	90	
			ISO 03 en groter	90	90	90	90	90
	TTJ	ISO 06 en groter	75	90	90	90	90	
DG	ISO 03 en groter	50	90	75	90	90		

In combinatie met driftreducerende doppen kan op een standaard spuittoestel ook een kantdop gebruikt worden. Onderstaande kantdoppen zijn erkend als driftreducerend

Merk	Type	Dopmaat	Driftreductie (%)
Agrotop	TD OC	ISO 02-04	50
	Airmix OC	ISO 02-05	50
Albuz	OCI	ISO 02-04	50
	AVI OCI	ISO 02-04	75
Hardi	B-jet	ISO 02-06	50
Lechler	IS	ISO 02-06	50
	IDKS	ISO 04 - 06	50
Teejet	AI UB	ISO 025-04	50
Alle niet vermelde kantdoppen			0

Opmerking : het is niet noodzakelijk dat de kantdop dezelfde classificering heeft als de andere spuitdoppen op het spuittoestel, maar een kantdop moet minimum 50% driftreductie hebben om het driftreducerend vermogen van het spuittoestel te verzekeren. Het percentage driftreductie van het spuittoestel wordt dan gelijkgesteld aan dat van de spuitdoppen op de spuitboom. Bv. driftreducerende doppen van 90% en een kantdop van 50%: de driftreductie van het spuittoestel is 90%.

//

4 LIJST DRIFTRDUCERENDE DOPPEN VOOR NIET-NEERWAARTSE BESPUITINGEN (BIJVOORBEELD BOOMGAARDSPUITEN)

Merk	Type	Dopmaat	Percentage driftreductie volgens spuittechniek							
			Geen haag of anti-drift scherm				Haag op rand van het perceel of anti-drift scherm			
			Klassiek spuittoestel : Axiaal of centrifugaal luchtondersteund spuittoestel met lichtdeflectorplaten en hydraulische doppen	Dwarsstroom spuittoestel : Luchtondersteund spuittoestel met semi- horizontale luchtuitstroom bekomen met behulp van individuele uitblaasmonden of een gesloten behuizing	Dwarsstroom- spuittoestel uitgerust met groendetectie- sensoren, deze sensoren moeten aangeschakeld zijn Hagelnetten (volledig gesloten)	Tunnelspuit : spuitsysteem met volledige omkapping van de bomen en voorzien van lucht- en vloeistofrecirculatie Dwarsstroomspuittoestel met reflectie- schermen of collector toestel	Klassiek spuittoestel : Axiaal of centrifugaal luchtondersteund spuittoestel met lichtdeflectorplaten en hydraulische doppen	Dwarsstroom spuittoestel : Luchtondersteund spuittoestel met semi- horizontale luchtuitstroom bekomen met behulp van individuele uitblaasmonden of een gesloten behuizing	Dwarsstroom- spuittoestel uitgerust met groendetectie- sensoren, deze sensoren moeten aangeschakeld zijn Hagelnetten (volledig gesloten)	Tunnelspuit : spuitsysteem met volledige omkapping van de bomen en voorzien van lucht- en vloeistofrecirculatie Dwarsstroomspuittoestel met reflectieschermen of collector toestel
Agrifac	Type D3- 21		50	50	75	99	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 90 met blad: 99	99
Agrotop	Airmix no drift	ISO 025 en grotere maten	50	50	75	99	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 90 met blad: 99	99
	Airmix AM	ISO 02 en grotere maten	50	50	75	99	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 90 met blad: 99	99
	TD	ISO 015 en grotere maten	50	50	75	99	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 90 met blad: 99	99
	TurboDro p TDXL	ISO 025 en grotere maten	50	50	75	99	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 90 met blad: 99	99
Albuz	ADE	Rood en grotere maten	50	50	75	99	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 90 met blad: 99	99
	AVE	Geel en grotere maten	50	50	75	99	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 75 met blad: 90	zonder blad: 90 met blad: 99	99

////////////////////////////////////

